

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ЕКОНОМІЦІ

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2023.65.0.6511>

УДК 005.7
JEL D73

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Оксана Сенишин, Ірина Пелех

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18*

*e-mail: oksana.senyshyn@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5089-2591>
e-mail: Iryna.Pelekh@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8323-4804>*

Анотація. У статті проаналізовано наукові погляди на поняття громадських організацій та динаміку їх розвитку в Україні. Метою дослідження є визначення основних тенденцій розвитку громадських організацій в Україні, факторів, що їх обумовлюють, основних проблем сьогодення у діяльності цих організацій. Дослідження проведено за допомогою емпіричних методів спостереження, статистичних методів аналізу та систематизації. У роботі здійснено огляд сучасних досліджень та публікацій, що відображають особливості функціонування неприбуткових організацій. Висвітлено статистичні дані щодо динаміки кількості та сфер діяльності громадських організацій, а також їх змін до та після повномасштабного російського вторгнення в Україну. Окреслено коло проблем, з якими стикаються громадські організації в умовах війни, серед них виділено найбільш актуальні. Запропоновано напрями удосконалення державної політики та її завдання, на які важливо звернути увагу, з метою розвитку громадського сектору, його підтримки та уникнення занепаду сектора під час війни.

Ключові слова: організації, розвиток, стратегічне управління, громадські організації, державна політика, розвиток неприбуткових організацій.

Постановка проблеми. Громадські організації є важливою складовою суспільства, але їхня сучасна діяльність в умовах воєнного стану у контексті української системи не вивчена належним чином. Це породжує проблему необхідності ретельного аналізу та розуміння процесів, які впливають на їхній розвиток в контексті сучасних тенденцій та викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації звертають увагу на зменшення кількості громадських організацій в Україні, а також

на їхню роль у соціальних, економічних та політичних процесах. Однак існує низка проблем в державній політиці, яка заважає розвитку цих інституцій вже сьогодні. Зокрема їх розгляд розпочали Бровко Н. та Тарабан С. Також, Вітковська І. М. у своїй роботі розглянула теоретичні підходи до поняття «громадська організація» з урахуванням поглядів Гура Н.О. та Галай А.О., що допомогло у нашому дослідженні сформулювати авторське розуміння цього поняття. Перспективи використання стратегічних інструментів у забезпеченні розвитку громадських організацій розглядали Копильчак Б.В. та Чопко Н.С.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є порівняння статистичних даних щодо розвитку громадських організацій в Україні за останні роки, аналіз факторів, що впливають на їх розвиток та формування низки основних проблем сьогодення у діяльності громадських організацій.

Методи дослідження. У даній статті використовувалися методи аналізу статистичних даних, літературний аналіз та емпіричні спостереження для отримання комплексного розуміння динаміки та розвитку громадських організацій в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток громадських організацій в Україні є вагомим чинником трансформації сучасного суспільства. Цей процес віддзеркалює постійні зміни в українському соціокультурному та політичному просторі. Громадські організації стають значущим агентом активної громадянської участі, сприяючи формуванню нових цінностей, розвитку демократії та захисту прав людини.

Зростання кількості та впливовості цих організацій відбиває важливі аспекти сучасного українського життя, зокрема підтримку громадянських свобод, захист довкілля, підтримку освіти, охорону здоров'я та соціальну справедливість. Вони також впливають на формування політичних рішень та мають значний внесок у створення платформ для громадянського діалогу й співпраці між громадянами, державою та іншими стейкхолдерами.

Дослідження розвитку громадських організацій в Україні віддзеркалює не лише їхній потенціал у різних сферах суспільного життя, а й стратегічну важливість для розвитку демократичних процесів та формування громадянського суспільства. Це дає змогу краще зрозуміти їхню роль у перетвореннях України та сприяє вдосконаленню механізмів співпраці між громадським сектором, державою та бізнесом, задля досягнення спільних цілей сталого розвитку.

Насамперед, важливо сформулювати узагальнене визначення, що добре розкривало б суть поняття «громадська організація». Зазначимо, що в соціологічній літературі разом із категорією «громадська організація» широко вживаються такі узагальнюючі поняття, як: «неурядова організація», «недержавна організація», «неприбуткова організація», «організація третього сектору», «інститут громадянського суспільства», «громадський рух» тощо [1].

У науковій літературі існують різні підходи до визначення поняття «громадська організація» та споріднених термінів. Зокрема, Н. Гура пропонує таке визначення неприбуткової організації: «Це самостійний господарюючий суб'єкт з правами юридичної особи, який здійснює діяльність відповідно до установчих документів.

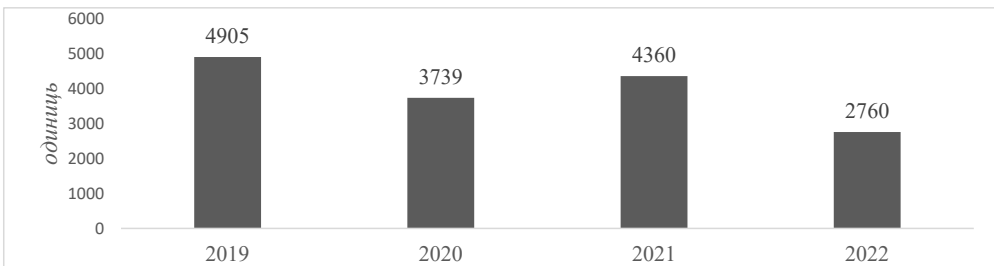
Він має самостійний баланс, банківські рахунки, печатку, веде бухгалтерський облік та звітність згідно із законодавством. Основною метою такої організації не є отримання прибутку» [2, с. 24].

У той час, А. Галай пропонує таке визначення: «громадська організація – це громадське формування, що діє на засадах добровільності та рівноправності для спільної реалізації прав і свобод людини, задоволення й захисту своїх законних інтересів та яке не має на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між учасниками» [3, с. 68].

Втім, найдоцільнішим видається використання терміну «громадська організація», який застосовує чинне законодавство. За Законом України від 22.03.2012 № 4572-VI «Про громадські об'єднання» громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. У свою чергу громадське об'єднання у цьому законі визначається як добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів [4].

Отже, незважаючи на різні підходи до визначення цього феномену, спільними рисами громадських організацій є їх добровільність, некомерційність та суспільна спрямованість. З огляду на зазначене, можна запропонувати таке узагальнене визначення: громадська організація – це добровільне, незалежне та неприбуткове об'єднання громадян на основі спільності інтересів для досягнення суспільно важливих цілей, захисту інтересів та вирішення нагальних суспільних проблем.

Після 24 лютого 2022 року кількість реєстрацій громадських організацій скоротилася трохи менше, ніж удвічі (у 1,6 рази). У 2022 році було 2 760 реєстрацій, у порівнянні із 2021 роком 4360 (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка кількості реєстрацій нових громадських організацій [5]

Найбільша кількість нових громадських організацій в 2022 році з'явилися в Київській (включно з Києвом), Львівській, Харківській, Дніпропетровській та Одеській областях [5].

Важливо зазначити у яких напрямках працюють неприбуткові організації в Україні. Громадські організації здійснюють діяльність у найрізноманітніших сферах, зокрема [6]:

- підтримки та супроводу реформ в економічній сфері;
- сприяння політичним трансформаціям, розвитку партійної системи в Україні, вдосконалення виборчих процесів;

- реалізації реформи місцевого самоврядування й територіальної організації влади, посилення механізмів демократії участі на місцевому рівні;
- благодійної діяльності у сфері культури, зокрема захисту культурної спадщини, та у соціальній сфері, наприклад підтримка вразливих категорій населення;
- підтримки та реабілітації учасників/ветеранів АТО/ООС/ЗСУ;
- відновлення територій, постраждалих від збройного конфлікту;
- сприяння соціальній згуртованості та стійкості суспільства, формування поваги до різноманіття;
- захисту прав внутрішньо переміщених осіб та мешканців окупованих територій;
- розбудови безбар'єрного простору, забезпечення рівних можливостей для населення;
- формування політики реінтеграції тимчасово окупованих територій;
- участі в реалізації антикорупційної політики.

Окремим напрямом є вдосконалення нормативно-правового забезпечення, форм державно-громадського партнерства, системи оподаткування та фінансування, а також захист активістів громадських організацій.

За результатами комплексного дослідження на замовлення Форуму НДО в Україні отримало таку статистику щодо розподілу спрямованості діяльності громадських організацій на різні проблеми [7]:

- Наслідки конфлікту і побудови миру (48%)
- Створення ефективного місцевого самоврядування (46%)
- Адаптація переселенців (42%)
- Розвиток місцевих громад (28%)
- Проблеми соціального захисту (26%)
- Проблеми домашнього насильства і гендерної нерівності (25%)
- Проблеми формування і витрати коштів місцевої громади (23%)
- Екологічні проблеми міста та області (22%)
- Проблеми корупції на місцях (19%)
- Проблеми медичної профілактики здорового способу життя (16%)
- Проблеми дитячої безпритульності (5%)

У лютому 2023 року оприлюднено результати соціологічного дослідження «Громадянське суспільство в Україні в умовах війни – 2022», де виразно помітно, що допомога армії та постраждалим від російської агресії стали головними напрямками діяльності для 43% громадських і благодійних організацій.

Рис. 2 ілюструє стрімке зростання частки організацій, спрямованих на підтримку ЗСУ (на 21,3%), допомогу жертвам війни й переселенцям (на 25,7%) у період з 2014 по 2023 рр., зокрема після повномасштабного вторгнення РФ [5]. Це свідчить про те, що українське суспільство швидко відреагувало на актуальні виклики сьогодення. Згідно з даними 65,1% організацій, створених після початку повномасштабної війни, зосереджені на допомозі армії і 61,8% – на підтримці постраждалих від війни. Водночас, решта сфер діяльності згадувалися значно рідше. Така ситуація несе ризики скорочення інших важливих напрямів роботи громадського сектору, які пізніше може бути складно відновити.

Рис. 2. Порівняння найпоширеніші сфер діяльності громадських організацій та благодійних організацій до та після повномасштабного вторгнення [5]

В Україні існує низка внутрішніх і зовнішніх викликів, що ускладнюють формування дієвої державної політики з метою розвитку громадянського суспільства та підтримки громадських організацій. Дотепер залишаються неузгодженими підходи до ролі та місця громадських об'єднань у контексті визначення сутності й результативності реалізації державної політики в різних суспільних сферах. Відповідно спостерігається неузгодженість дій різних гравців на етапах не лише формування, але й впровадження державної політики.

У період воєнного стану постає чимало складнощів на шляху розбудови громадянського суспільства. Загалом, серед найпоширеніших можна виділити такі [8, 9]:

1. Громадяни здебільшого пасивно долучаються до громадської діяльності та функціонування відповідних інституцій.
2. Громадські організації рідко імплементують найкращі практики та інструменти стратегічного управління у повсякденній діяльності заради власного сталого розвитку.
3. Нагальні законодавчі ініціативи в умовах війни ухвалюються без належного залучення громадськості.

4. Бракує дієвих форм та механізмів взаємодії громадянського суспільства, влади й місцевого самоврядування, що обмежує участь громадянського суспільства у державотворенні.
5. Комунікація громадянського суспільства та влади ускладнена через бюрократичні бар'єри для громадських організацій.
6. Місцева влада недостатньо підтримує інститути громадянського суспільства.
7. Державне фінансування громадських організацій є неефективним, через що вони залежать від іноземних донорів. Загалом, їх державне фінансування носить дискримінаційний характер в Україні.
8. Не врегульовано проблему діяльності квазі-громадських організацій, котрі використовуються з метою політичних маніпуляцій та впливів.
9. У період війни незахищеними законом залишаються громадські активісти та волонтери, адже їхня особиста думка та свобода слова перебувають у небезпеці, тому їм необхідний захист на законодавчому рівні[10].

Отже, проаналізувавши дослідження та вище наведені проблеми, можна зробити висновок, що під час воєнного стану волонтерські, благодійні та громадські організації відіграють вагомий роль у розбудові держави, наданні підтримки та допомоги населенню, виступаючи рушієм для формування правової свідомості та культури українців. Це вимагає від органів влади активних дій з метою нормативного врегулювання та розвитку діяльності зазначених інституцій. Незважаючи на те, що громадяни готові до побудови громадянського суспільства європейського зразка, рівень їхньої довіри до громадських організацій залишається невисоким. Крім того, громадськість є досить пасивною у процесі прийняття рішень, мало долучається до громадської діяльності та не вірить, що громадські інституції можуть бути рушійною силою суспільних змін. Це свідчить про потребу створення надійного правового підґрунтя для функціонування інститутів громадянського суспільства та підвищення довіри до них, що дасть поштовх трансформації суспільної й громадянської самосвідомості.

Залишається актуальним питання оптимізації державної політики з метою сприяння розвитку громадських організацій та мінімізації наявних проблем у цій сфері. Ми окреслили низку чинників, котрі можуть ефективно посприяти вдосконаленню державної політики у площині розвитку громадських об'єднань, а саме: створення сприятливих умов для демократичного середовища, модернізація нормативно-правової бази, стратегічне планування інституційних потреб, стимулювання публічності громадського сектору, налагодження дієвої взаємодії та комунікації.

Сучасні умови потребують у цьому напрямі системності, комплексності та відповідальності всіх зацікавлених суб'єктів державної влади й громадянського суспільства. Проте варто розуміти, що війна обмежує можливості щодо стимулювання публічності та стратегічного планування.

В умовах воєнного стану впроваджено певні зміни щодо організаційної та фінансової діяльності, що стосуються діяльності громадських організацій, а саме:

- Державна реєстрація незалежно від місцезнаходження громадської організації почала здійснюватися в електронній формі, а також було скорочено її термін. До

того ж, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» від 06 березня 2022 р. № 209⁵⁹ реєстрація громадських організацій проводиться безкоштовно [11].

- Удосконалення податкової політики, які передбачають пільги для неприбуткових організацій [12].

Тобто під час повномасштабного вторгнення стало зрозуміло, державна політика щодо розвитку громадських організацій є гнучкою та адаптивною у кризових ситуаціях, але потребує подальших системних кроків її покращення. Зокрема на рівні державної стратегії варто звернути увагу на доопрацювання Плану заходів з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки та на фінансуванні важливих проєктів громадських організацій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи результати дослідження, можемо зазначити, що під впливом зовнішніх факторів та умов воєнного стану кількість зареєстрованих громадських організацій впродовж 2022 року порівняно з попереднім, зменшилася у 1,6 рази. Значна їх частина сконцентрували свою діяльність на допомозі ЗСУ та жертвам війни, що вказує на те, що громадський сектор досить гнучкий і намагається активно реагувати на виклики зовнішнього середовища.

Громадський сектор є певним провідником між громадянами та державою, проте за сучасних умов має обмежені можливості для розвитку, що може в перспективі негативно впливати на повоєнну відбудову України. Отже, виникає потреба в удосконаленні інструментів та механізмів розроблення державної політики, де б закладалося середовище взаємної довіри й існували комунікативні майданчики з переважно координаційними функціями. Вкрай важливо вибудувати відкрите публічне середовище із широким залученням громадян до управління, де громадські організації можуть стати посередниками та комунікаторами між ключовими інститутами держави і громадянського суспільства, а також, розробити умови для ефективного функціонування та підтримки громадських організацій в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Вітковська І. М. Громадська організація: теоретичні основи визначення. *ГАБИТУС*. 2018. № 6. С. 36–39. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/habit_2018_6_8.pdf (дата звернення: 17.06.2023).
2. Гура Н.О. Неприбуткові організації в Україні: особливості діяльності та класифікації. *Економіка України*. 2012. № 8. С. 23–31.
3. Галай А.О. Недержавні організації юридичного спрямування як учасники публічного управління : монографія. Київ: КНТ, 2015. 403 с.
4. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 18.06.2023).
5. Громадянське суспільство України в умовах війни-2022: звіт за результатами дослідження Єднання. Новини. Єднання. URL: <https://ednannia.ua/news/nashinovini/12447-gromadyanske-suspilstvo-ukrajini-v-umovakh-vijni-2022-zvit-za-rezultatami-doslidzhennya> (дата звернення: 18.06.2023).

6. Тарабан С. Розвиток громадянського суспільства: сучасні міжнародні тенденції та виклики. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2022. № 2(2). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2\(2\)-115-125](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2(2)-115-125) (дата звернення: 19.06.2023).
7. НДО у зовнішньому середовищі: організаційні проблеми та можливості розвитку: аналітичний звіт за результатами комплексного дослідження, проведеного на замовлення Форуму НДО в Україні. Київ, 2018. 47 с. URL: http://www.ngoforum.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/NGOF_NGOsanalysis.pdf (дата звернення: 18.06.2023).
8. Бровко Н. І. До проблем становлення і розвитку громадських інституцій в Україні під час війни. 2022. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/8774/1/Do_problem_stan.pdf (дата звернення: 19.06.2023).
9. Копильчак Б. В., Чопко Н. С. Вдосконалення системи стратегічного управління розвитком молодіжними громадськими організаціями в Україні. *Проблеми економіки*. 2020. №1. С. 89–97.
10. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки : Указ Президента України від 27.09.2021 р. № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (дата звернення: 20.06.2023).
11. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності нотаріусів та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану : Постанова Каб. Міністрів України від 19.04.2022 р. № 480 : станом на 25 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2022-п#Text> (дата звернення: 20.06.2023).
12. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану : Закон України від 03.03.2022 № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (дата звернення: 20.06.2023).

References

1. Vitkovska I. M. Public organisation: theoretical foundations of definition. GABITUS. 2018. № 6. С. 36–39. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/habit_2018_6_8.pdf (accessed 17.06.2023).
2. Non-profit organisations in Ukraine: features of activity and classification. *Ekonomika Ukrainy*. 2012. № 8. С. 23–31.
3. Halay A.O. Non-governmental organisations of legal orientation as participants of public administration: monograph. Kyiv: KNT, 2015. 403 с.
4. On public associations: Law of Ukraine of 22.03.2012, No. 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (accessed 18.06.2023).
5. Civil Society of Ukraine in the Context of War-2022. Report on the results of the study. Ednannya. News. Ednannya. URL: <https://ednannia.ua/news/nashi-novini/12447-gromadyanske-suspilstvo-ukrajini-v-umovakh-vijni-2022-zvit-za-rezultatami-doslidzhennya> (accessed 18.06.2023).
6. Taraban S. Development of civil society: current international trends and challenges. Topical issues in modern science. 2022. № 2(2). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2\(2\)-115-125](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2(2)-115-125) (accessed 19.06.2023).
7. NGOs in the External Environment: Organisational Challenges and Opportunities for Development: Analytical Report on the Results of a Comprehensive Study Commissioned by the NGO Forum in Ukraine. Kyiv, 2018. 47 с. URL: http://www.ngoforum.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/NGOF_NGOsanalysis.pdf (accessed 18.06.2023).

8. Brovko N.I. On the problems of formation and development of public institutions in Ukraine during the war. 2022. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/8774/1/Do_problem_stan.pdf (accessed 19.06.2023).
9. Копыльчак В. В., Чопко Н. С. Improvement of the System of Strategic Development Management by Youth Public Organizations in Ukraine. *The Problems of Economy*. 2020. №1. С. 89–97.
10. On the National Strategy for Promoting the Development of Civil Society in Ukraine for 2021–2026: Decree of the President of Ukraine of 27.09.2021 No. 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (accessed 20.06.2023).
11. On Amendments to Certain Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the Activities of Notaries and the Functioning of Unified and State Registers, the Holder of which is the Ministry of Justice, under Martial Law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 19.04.20. of Ministers of Ukraine of 19.04.2022 No. 480: as of 25 August. 2023 p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2022-п#Text> (accessed 20.06.2023).
12. On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine on Peculiarities of Taxation and Reporting during the Period of Martial Law: Law of Ukraine of 03.03.2022 No. 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (accessed 20.06.2023).

PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE PUBLIC ORGANIZATIONS DEVELOPMENT IN UKRAINE

Oksana Senyshyn, Iryna Pelekh

*Ivan Franko National University of Lviv,
18 Ave. Svobody, Lviv, 79008*

e-mail: oksana.senyshyn@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5089-2591>

e-mail: Iryna.Pelekh@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8323-4804>

Abstract. The scientific views on the concept of non-governmental organizations and the dynamics of their development in Ukraine are analyzed in this article. The study of the development of public organizations in Ukraine reflects not only their potential in various spheres of public life but also their strategic importance for the development of democratic processes and the formation of civil society. The purpose of the study is to determine the main trends in the development of public organizations in Ukraine, the factors that determine them, and the main problems of today in the activities of these organizations. This research was carried out using empirical methods, as well as observation, analysis, and systematization methods. In particular, the author examines scholars' approaches to the definition and terminology used in the legislation. After that, based on the reviewed literature, the author formulates the concept of "public organization," which characterizes it. The article reviews modern research and publications reflecting the peculiarities of functioning of non-profit organizations and touches upon the peculiarities of their development and the problems of functioning in the current environment. In addition, the article presents statistical data on the dynamics of the number and scope of activities of NGOs, as well as their changes before and after Russia's full-scale invasion of Ukraine. Based on these data, two diagrams are created to clearly describe and conclude the situation. In addition, the analysis outlines the range of problems that civil society organizations face most often in times of war and highlights the most pressing ones. The research also includes a review and analysis of the existing legislation governing NGOs' activities, organization, and financing. It examines its recent changes and their impact on the current situation. It is noted that the existing problems may hurt the overall development of civil society. Finally, the author suggests areas of improvement of the state policy and its

tasks that should be considered to develop the public sector, support it and avoid the sector's decline during martial law. It is found that the existing problems need to be addressed, as they may have a negative impact on the future activities of the organizations under consideration after the war.

Keywords: organizations, development, strategic management, public organizations, state policy, development of non-profit organizations.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2023

Прийнята до друку 23.11.2023